

Den lille Læsestudie

Bogense i gamle Dage.

Ved S. Jørgensen.

Man hører undertiden Klage over, at der er for mange Embedsmænd. — Meddeleren af dette kan ikke have nogen Mening om, hvorvidt disse Klager er begrundede, men det er vist, at naar Forholdene, som de nu er, sammenlignes med Fortidens, saa er der nu paafaldende faa Embedsmænd. Særlig gjælder da dette om Kjøbstæderne. Selv de mindre Byer havde 2 Borgmestre, 1 Raadstueskriver, 1 Byfoged, 1 Byskriver. Nu er disse Bestillinger ofte betroede én Mand, der endda ogsaa er Herredsfoged og Herredsskriver. At det er muligt, og at den offentlige Sikkerhed og Orden endda er bedre end i ældre Tider, er ikke blot en glædelig Følge af, at disse Mænd har faaet en bedre Uddannelse end deres Forgængere, men ogsaa deraf, at Agtelsen for sig selv og Agtelsen for Lovene er større nu end før.

Skjønt der nu var saa mange Øvrigheds personer i Kjøbstæderne, saa havde de dog allesammen mer end nok at gjøre, til dels fordi den ene skulde have Opsyn med den anden. Borgmesteren og Raadet, skulde man ellers mene, kunde have Læs nok i deres egen Del, thi de skulde nu saadan i Almindelighed holde god Skik og Politi, at der kunde findes gode Haandværksmænd i Kjøbstæderne, saa Bønderne kunde faa til rimelig Pris, hvad der burde bydes fal i en Kjøbstad; men de skulde ogsaa have Tilsyn med Vinkjælderne, med Madvarerne, der falbødes, med Maal og Vægt; sørge for, at der ved Brylluper ikke indbødes flere Gjæster, end Loven tillod m. m. Ogsaa ved selve Bryllupet havde de nok at se efter med; thi den, der bød 4—5 Retter Mad, skulde bevise, at han ejede 5000 Sletdaler. Det kunde tillades at udskjænke Vin til et saadant Gilde, men det kostede en Afgift af 20 Rdlr. til nærmeste Hospital, hvilke Penge Byfogden havde at indkræve. Den, der kunde godtgjøre, at han

ejede 5000 Sldr., maatte ogsaa nytte Musik til og fra Kirken, dog skulde han dertil bruge Byens Spillemand, og Borgmester og Raad havde ogsaa at sætte en Vedtægt, hvorefter Musiken skulde betales. Saa skulde Borgmester og Raad have Tilsyn med fremmede Landes Skibe, der kom i deres Havn, at der ikke var danske eller norske Søfolk ombord, og i saadant Tilfælde skulde de lade dem paagribe. De skulde ogsaa ransage flittig efter Hekse, Spaakvinder og alle den Slags Folk og lade dem straffe eller selv blive straffede som disses Medvidere. De skulde forhindre Smughandel, se efter Borgerskabets Klædedragt, saa at ingen bar dyrere Stoffer, end de havde Lov til; de skulde sætte Prisen paa Kjød, Fisk, Brød og Øl, have Tilsyn med fremmede Handelsmænd, med Svendenes og Læredrengenes Forhold o. s. v. ja man vil bedst kunne forstaa, hvilke vidtgaaende Fordringer, der stilledes til Borgmester og Raadets Tilsyn, naar vi fortæller, at de ogsaa skulde vaage over, at Borgernes Svin var forsvarlig ringede i begge Næsebor.

Vi skal nu se, hvorledes Livet førtes i en lille fyensk Kjøbstad for nogle hundrede Aar siden.

Bogense, af hvis ældste Raadhusbøger og Thingbøger vi vil give nogle Uddrag, var paa Kristian den 4des Tid en nærsom og god lille By, der senere i Krigen 1657—60 led saa meget, at den aldrig ret forvandt det. Paa den Tid, da Raadhusbogen begynder, 1625, var Hans Bang Borgmester.

Han forsøgte 1625 at faa den Uskik hævet, at de Borgere, som ikke selv vilde bruge deres Part af Byens Jord, udlejede denne til udenbyes boende. Det var Borgerskabet enig med ham om. Men det gik mindre heldigt, da han med Raadet den 29. September s. A. mødte paa Heden for at afpæle nogle Stykker Jord, som han vilde have indtaget til Dyrkning. Da gik Byfogden Mads Andersen frem som Borgerskabets Ordfører med sin Økse i Haanden og brugte en slem Mund mod Borgmester og Raad og nægtede at tage mod Seddel paa sin Jord. Han erklærede, at han vilde hugge sit Navn paa sit Maal med sin Økse, naar han fik det anvist.

Borgerne frafaldt dog paa Raadstuen, at de havde givet Mads Andersen Fuldmagt paa deres Vegne, og da Hans Bang havde været saa snild at fremstille Jorddelingen som tjenende til Kongens og Byens Fremtarv og Nytte, saa var det ikke saa sært,

at han fik den krigerske Byfoged fjærnet. Men Eftermanden blev ikke mere fredelig. Det var endda en Stedsøn af den gamle Raadmand Jakob Hansen, Lars Pedersen Leck. Da Borgmesteren 1629 lod ham kræve for Skat, svarede han Budet, at Borgmesteren af ham og hans Kones Søster havde hævet 400 Rd. og dem fik han at lægge ud af. Den forargede Borgmester fremstaar derfor i et Raadstuemøde den $\frac{9}{11}$ 1629 og kalder Byfogden en Løgner; men nogen Tid efter enes de om, at det ene skal gaa op mod det andet, og at Sagen ikke mere maa omtales. Men da Byfogden et Aars Tid efter havde det Uheld, at en Fange udbrød og flygtede for ham, gøtter Borgmesteren sig over hans Forlegenhed og hører med Glæde paa en Mand's Klage, som Byfogden havde truet, fordi han skulde have ladet sin Svend hjælpe samme Fange til at komme over Bæltet. L. P. Leck blev nu afløst af Frands Jørgensen, der tillige var Tolder i Bogense. Derfor blev han dog ikke forknyt, thi da hans Eftermands Søn med Faderens Fuldmægtig en Gang kom for at pante i hans Hus, kaldte han ham en Skjælm og en langnæset Hund og greb først en Økse og senere en Ildskovl og hans Kone en Stok, hvormed de vilde traktere dem, hvorfor de maatte undvige uden at kunne udføre deres Forretning. Kvinden mødte paa Raadhuset og skjældte Claus Frandsen for et Skarn. Det var en modig Kone den samme; Nytaarsdag 1647 yppede hun Klammeri i Bogense Kirke med Jesper Rodes Kone og gav denne under Øret og vilde ikke gaa nedenfor hende i Stolestadet men satte sig paa hendes Skjød, saa Jesper Rodes Kone maatte undvige.

Det ser næsten ud til, at Borgmesteren ikke har kunnet overvinde Borgernes Ulyst til at opbryde og dyrke Heden, thi den laa endnu 1630 til Græsning, og efter Borgmesterens Sigende gik det meget uskikkeligt til med Tøjringen, hvorfor det blev forordnet, at hver den, der ejede en fuld Gaards Part, maatte have 2 Heste og 1 Ko, og dersom nogen ikke havde en Ko, maatte han have 5 Faar i Stedet. Den, der tøjrede paa andres, skulde bøde 1 Td. Øl til Byen og betale Skaden. Næste Aar blev det forbudt at holde Gjæs paa Byens Marker, og hvis nogen dristede sig til at gjøre det, skulde Gjæssene gives til de fattige og vedkommende desuden straffes efter Fortjeneste.

Derimod bliver det vedtaget 1638, at Nymarken og Alminde-

marken skal deles og skiftes i to Marker, og naar den ene dyrkes, skal den anden udlægges til Græsgang. I denne Deling var ogsaa Kræmmerkrogen og Heden beregnet, saa nu kom den da endelig under Dyrkning.

Den $\frac{3}{9}$ 1641 forordner Borgmesteren i et Raadstuemøde, at dersom nogen drister sig til at opbryde Byens Fold (∴ et Indelukke, hvori de løsgaaende Kreaturer, der gik til Skade og derfor blev optagne, bleve indsatte), da skal han derfor staa til Rette, og dersom nogen afbryder Gjærderne om Byens Haver, da skal han bøde den Skade, der sker, og desuden staa i Byens Halsjærn.

Den $\frac{13}{6}$ 1642 advares Borgerne, at hvo, som dølger dem, der oprykker Kaalrødder eller Løg eller Urter af nogen Mands Have, skal selv lide og staa til Rette som for andet uhjemlet.

Forøvrigt havde i hele denne Tid en Række af Skatterestancer hængt som en truende Sky over Hovedet paa den letsindige By; men Uvejret maatte nødvendigvis først ramme Borgmester og Raad. Det var lykkedes for dem at faa eftergivet 700 Rd. imod det Løfte, at de ikke oftere skulde paadrage sig Restancer. Borgmester og Raad paamindede ofte Borgerne, at de dog endelig maatte betale Skatterne, at ikke Kongen skulde blive dem en unaadig Herre; men lige meget hjalp det. Det kan ogsaa gjerne være, at det ikke saa meget var LigeGYldighed som Nød, der fik dem til at smøle med Skatterne. De gamle, rige, adelige eller halvadelige Borgerfamilier var netop ved at gaa til Grunde og vige Pladsen for friske Kræfter, saaledes ogsaa i Bogense. Borgmesteren selv hørte jo til Familien Bang, der om den end næppe var adelig, dog var en i flere fyenske Kjøbstæder til sin Tid meget udbredt og mægtig Familie.

Der ligger endnu i Bogense Kirkes nordre Sidefløj en særdeles vel bevaret, næsten sort Ligsten, hvorpaa der øverst oppe til højre staar K. B. (Klavs Bang), i Midten K. N. D. (Karen Nielsdatter), og til venstre S. P. H. (∴ Søren Pedersen Hegelund). Under Skjoldene staar udhugget en Kvinde mellem 2 Mænd. Indskriften lyder: »Herunder hviler Claus Bang, Borger i Bogense, døde 1592 den 4. Juni paa sit Ægteskabs 6 og Alders 39, med sin kjære Hustru Karen Nielsdatter, død 16.., sit Ægteskabs 31, Enkesædes .. og Alders .., og hendes anden Husbond sl. Søren P. Hegelund, Borgmester sammesteds, døde 1618 d. 11. Au-

gust, i sit Ægteskab 25 og Alders 50. Og er den huggen 1620. « Naar Enkens Dødsaar og Alder ikke er indhugget paa Stenen, har det sin gode Grund. Hun havde nok ikke Raad til at blive begravet i Kirken, thi 1636 d. $26\frac{1}{2}$ maatte Karen sl. Søren Hege- lunds og eneste Søn af sidste Ægteskab Peder Hegelund opgive deres Gaard og Have i Bogense til Lucas Willumsen, Borger i Odense, for en Gjæld paa 2600 Rd., og da Gaarden kun vur- deredes til 2500 Rd., skyldte de ham altsaa endnu 100 Rd.

Borgmesteren var vistnok en Søn af denne Kvindes første Ægteskab. Hans Dødsaar 1655 kan meget godt passe, og der- hos havde han selv en Søn af Navnet Klavs.

Til den Tid stod Borgmesterens økonomiske Sager ogsaa daarligt. 1655 d. $7\frac{1}{2}$ frasiger hans Enke Kirsten Sømandsdatter paa egne og Stedsøn Claus Bangs Vegne Arv og Gjæld efter Borgmester Hans Bang.

Da Hans Bang fik sin Afsked som Borgmester i Bogense 1646, var det den gamle Tid og de gamle Sædvaner, der afløstes med det samme. Her som i enhver By af nogen Betydning havde der dannet sig en »højere« Borgerstand, indenfor hvilken Byens Borgmester og Raad toges. Det kunde umulig tænkes, at der kunde gaas udenfor den Kreds. Nu skete det, at en »uden- byes«, en forhenværende Ridefoged, blev Borgmester i Bogense. Men han havde da ogsaa været Ridefoged paa Harridslevgaard hos Fru Anna Lykke, Enke efter Kaj Rantzau, hvilken Dame stod højere i Gunst hos den letsindige Kronprins Christian, end sømmeligt var. Det var ogsaa under et af Prinsens Ophold paa Harridslevgaard, han havde udstædt et aabent Brev til »Os elskelige« Jens Madsen paa Harridslevg. og Hustru, at de paa Livstid maa være kvit og fri for al Skat og borgerlig Tyngde, naar de nedsætte sig i Bogense eller andet Steds. Brevet dat. $12\frac{1}{10}$ 1625. 1626, da Ulykken brød ud over hans Frue, der af den fortørnede Konge blev sat i strengt Fængsel, benyttede han sig af Kongebrevet og nedsatte sig i Bogense, hvor han saaledes havde boet i 20 Aar, da han blev ophøjet til Borgmester. Han forsøgte at indføre bedre Skikke i mange Retninger, men ikke med synderlig Held. Saaledes aflyste han den $10\frac{1}{2}$ 1647 alle løsgaaende Hunde, der havde tilføjet mange Skade baade Dag og Nat; men d. $1\frac{1}{4}$ 1648 befaler Borgmester og Raad atter, at de løse Hunde skulle afskaffes, og sker det ikke, da skal Rak-

keren gaa Gaderne igjennem og tage Hundene i deres Døre og dræbe dem, og Ejerne skulle betale ham hans Ulejlighed.

Den ¹⁸/₈ 1648 befaler Borgmester Jens Madsen Borgerskabet strengelig, at de skulle søge Kirken med Hustruer, Børn og Tyende, holde sig fra Drik, leve skikkelig og ædruelig, og dersom nogen drikker før Prædiken, skal han staffes efter Recessen [Chr. 3. Res. 1 Bog 31 Art. befaler, at Borgmester og Raad i Byerne skulle lade opsætte Gabestokke paa Torvene og andre Steder, hvori de skulle sættes, der drikke før Højmessens og som lade sig høre med Banden og Sværgeren, og skulde en saadan indsat give Bysvenden 4 Sk., før han løslodes]. Og befalede Borgmesteren videre, at den, der til saadanne havde udtappet, skulde have det forbrudt og ingen Betaling kunde kræve derfor.

Da en af Borgerne, unge Jørgen Fanø, en Søndag efter Sædvane vilde more sig med en Kande Øl i Stedet for at gaa i Kirke, og intet kunde faa, gik han hen foran Borgmesterens og Præstens Døre, hujede, skreg og skabte sig meget ilde, hvorfor han sattes i Arrest. Da hans Fader, gamle Jørgen Fanø, hørte det, kom han for Borgmesters Dør og raabte: »Est du Borgmester i Bogense, du vil lade mit Barn sætte i Arrest«, og desforuden talte han til ham mange unyttige Ord. Da Borgmesteren talte til ham ud af sin Dør, vendte han sig til ham og truede ham og undsagde ham. Da unge Jørgen Fanø kom for Retten, bad han med grædende Taarer om Forladelse. Faderen bad ogsaa om Naade, erklærede, at han var en fattig, drukken Mand, der ikke vidste, hvad han sagde. Han bad de tilstedeværende Borgere at bede for ham, men ingen fremkom. Kun bemærkede Rektor Anders Jensen, Borgmesterens Søn, at dersom han ikke havde talt Borgmesteren paa sin Højhed og Reputation, vilde han have indbedet ham igjen hos sin kjære Fader.

Den ¹⁴/₉ 1649 oplæser Borgmesteren en Beslutning for Borgerne, hvis Indhold giver en ret morsom Forestilling om Kjøbstadforholdene paa den Tid. Den havde 6 Artikler:

1. Borgerne maa ikke handle med Tyve eller hæle med dem.
2. Aflyses alle med Straa tækkede Huse, at de snarest tækkes med Tegl, eller Ejerne blive at straffe derfor, og hvis dem nogen Skade vederfares, da har de sig selv det at tilskrive.

3. Byfogden befales at lade Broen ved Stranden gjøre færdig og dem, som det med Rette tilkommer, det befale uden nogen Forsømmelse, saafremt han ikke selv derfor vil stande til Rette.
4. Alle, som have lejet Jord til udenbyes Folk, maa ikke noget deraf underslaa, saafremt de ikke vil staa til Rette som utro Borgere og som de, de have gjort og handlet mod deres borgerlige Ed.
5. Alle, som have Ejendomsjord i Kjøbstaden, befales at opføre god Kjøbstadbygning derpaa.
6. Alle Lodsejere skulle lade kaste Grøfter i deres Mark, paa det Vandet kan desbedre afledes, og ligesom Borgmesteren grøfter for, saa skal de andre gjøre deres Grøfter efter, og skal Grøfterne være færdige til førstkommende Mikkelsdag, og den, der ej er færdig, skal bøde 24 Sk. for hver Grøft og 3 Mark for Ulydighed.

1650 forære alle Byens Lodsejere Borgmesteren et Stykke Jord kaldet Gaasekrogen, der laa mellem Borgmesterens Damhave og Kapelsmark.

Den $13/3$ 1650 forbydes Fattigfolk at gaa omkring i Byen og tigge uden de, som have Tegn. De, der ikke have Tegn, skal gribes af Bysvenden og Vægterne og straffes. Ligeledes blev det forbudt, at Ingen maa huse eller hæle Erik Skotte og Hustru eller nogen anden af dem, der ikke bruge det hellige og højærværdige Sakrament.

Den $2/12$ 1650 aflagde Borgmesterens Svigersøn, Anders Thomsen sin Ed som Raadmand. I et Raadstuemøde af $17/12$ s. A. erklærer han at ville holde Udsalg af fransk Vin, men han havde endnu ikke Forraad deraf.

I samme Møde erklære 3 Mænd, deriblandt Tolderen, at de holde Udsalg af 3 Skillings Øl og Brændevin; 9 holdt Udsalg af 2 Sk. Øl og Brændevin, og 6, deriblandt Byens forrige Borgmester Hans Bang, holdt Udsalg af 2 Sk. Øl.

Den $2/3$ 1651 oplæses atter Byens Vedtægt af 1649, og det viser sig, at den intet havde frugt. Den blev udvidet med et Forbud mod at indtage Husfolk til Leje, før de af Øvrigheden havde faaet Lov til at bosætte sig i Byen.

Den $15/8$ s. A. forbydes det Alle og Enhver at løbe fra Broerne med nogen Kjøbmandsvare, før de har Tolderens og Toldbetjentens Tilladelse, i modsat Fald skulde deres Baade konfiskeres og de selv straffes med Fængsel paa Vand og Brød.

Saa er Raadhusbogen ikke ført i 3 Aar. Men af Forhandlingerne paa det første Raadstuemøde, der atter er indført, erfare vi, at Verden i den forløbne Tid ikke er bleven bedre, thi Borgmester og Raad se sig nødt til at befale, at det menige Borgerskab med Hustruer, Børn og Tyende flittigere end hidtil skulle søge Kirken, og kun saa mange blive hjemme, at de kunne forvare Ild og Lys. I modsat Fald skulde de straffes med Gabestokken. Ingen maa løbe paa Gaden med dragen Kaarde; findes edsvorne Borgere at gjøre sligt, skulde de straffes med Gabestokken. Jørgen Fanø og hans Søn havde atter været paa Spil og sad under Laas og Lukke; men for velbaarne Fru Anna Friis's Forbøn afstod Borgmester og Raad fra Tiltale til dem. Gl. Jørgen F. fremstod paa egne og Søns Vegne, lovede Bod og erklærede, at de hverken fulde eller ædru skulde fornærme nogen, og dersom de gjorde det, skulde alle deres begangne Forseelser staa dem aabne.

Borgmesteren og Raadet advarede Overformynderne, at de se dem vel for med deres Værgemaal.

Den 1. Septbr. 1654 oplæste Borgmesteren Kongens Skattebrev, hvorefter Byen var ansat til at betale 208 Rd. 3 Uger efter Mikkelsdag, og hver Tjenestekarl skulde betale 2 Rd. S. Dag irrettesættes Borgerskabet, fordi de ikke benyttede den svorne Maaler men tog, hvem de lystede. Endelig blev oplæst en Erklæring om den danske Skole der i Byen, der fortjener at meddeles i sin Helhed:

»Da, efterdi det findes en Del Borgerskab ikke holder deres Børn og Ungdom i dansk Skole men heller lader dem bruge Leg og Ørkesløshed, hvortil Gud i Himmelen har stor Mishagelighed. Da, efterdi der her i Byen er forordnet dansk Skolemester, som Ungdommen i deres Katekisme og Børnelærdom kan informere, befales og foreholdes Enhver, at de tilholder deres Ungdom i Skole og til Guds Frygt og i saa Maade at efterkomme baade Guds og Kgl. Majestæts Befaling og Brev, med mindre de sig Straf derfor vil have og forvente.«

Der blev bevilget den danske Skolemester 3 Sldr. til Husleje aarlig.

Samme Aar blev det vedtaget, at alle Gjæs og kalkunske Høns skulde være prisgivne og fredløse. En lige saa streng Dom gik over Svinene, der skulde konfiskeres, og den halve Del af deres Værdi tilfalde Kongen, den anden Halvpart Byen og de fattige. Da Borgerskabet klagede over Broen ved Stampemøllen, at Ingen uden største Skade kan komme over den til eller fra Byen, lovede Borgmesteren, at han vilde gjøre den i Stand, naar han derfor maatte nyde Byens Dam.

Det er bekjendt nok, at der ikke var god Forstaaelse mellem Kræmmerne og Toldbetjentene, og at de søgte at overliste hinanden, naar Lejlighed gaves. Men et saadant Oprin som det, der fandt Sted i Bogense i Høsten 1655, er maaske dog uden Exempel. Det var Kræmmeren Mikkell Pedersen, der kom efter Toldbetjenten Niels Pedersen og overfaldt ham med Hug og Slag. Betjenten søgte Tilflugt i Borgmesterens Hus; men Kræmmeren gav ham et Par Slag i Hovedet, da han løb ind ad Døren. Borgmesteren kom da til og befalede Kræmmeren at gaa hjem, da han ellers blev sat ved sine Ben. Men Kræmmeren truede Borgmesteren og sagde, at dersom han satte ham, skulde han faa en Ulykke, og han skulde aldrig lade nogen ærlig Mand sætte efter den Dag. Da det endelig lykkedes Borgmesterens Folk at faa ham sat ud paa Gaden, skreg han og raabte, at Borgm. skulde faa en Ulykke, og dersom han ikke kunde hævne sig paa ham, da skulde han yde det paa hans Børn. Kræmmeren blev dømt til at sidde under 2 Mænds Bevogtning i hans Hjem paa egen Bekostning.

Den $11\frac{1}{2}$ 1656 vedtoges det, at hver Borger skal holde rent for sin Fortaa (Fortov) hver Lørdag Aften under Straf af 4 Sk. for første og 8 Sk. for anden Gang. Videre gjorde Byens Maalere deres Ed, og deres Løn bestemtes at være $2\frac{1}{2}$ Sk. for hver Læst, hvor de fik Mad og Øl, og 5 Sk., hvor de holdt sig selv med Kosten.

Omtrent til samme Tid tager Borgmesteren Afsked fra os med at oplyse Byens Vedtægt og formane til Skolegang. Hvad hans Skjæbne blev i den paafølgende skrækkelige Krigstid, er os ubekjendt; saa meget er dog sikkert, at det ikke lykkedes for ham og hans Slægt at grunde sig en anset Stilling i denne By, saa-

ledes som de fornemme Borgerfamilier i den forudgaaende Tid havde gjort det. Selve Byens Skjæbne i Krigstiden blev skrækelig. Af Byens 128 Grundejendomme laa 66 ganske øde. De 2 Gader, hvor de havde ligget, blev Pløjjord. Af de 62, der var tilbage, vare en Del nedbrudte, og Resten var beboet af forarmede. Det fortjener dog at bemærkes, at den daarlige Borgeraad, hvorpaa vi i det foregaaende har set Beviser, havde raset værre mod Byen end Fjenden, thi ved at prange og drikke med Rytterne havde den ene foranlediget, at den anden blev udplyndret og mishandlet, og det endte her, som altid ellers, at den, der havde gravet en Grav for de andre, ogsaa faldt i den tilsidst. Saaledes klager den ny Borgmester Oluf Svendsen ^{28/11} 1659 over Bager Anders Christensen, at han med et Parti af de danske og allierede Tropper for 3 Uger siden overfaldt ham, slog og skjældte ham samt gav Anledning til Plyndring. Tolderen fremkom med samme Klage. Under Foregivende af, at en svensk Korporal var skjult i Tolderens Hus, fik han dette udplyndret og ødelagt, ligeledes hos en anden Borger. Denne havde skjult alt sit beholdne Gods til en Værdi af 50 Rdl. i sin Kjælder. Her fik Bageren de danske og brandenborgske Ryttere ned for at søge efter en svensk Soldat, og saa blev Godset borttaget. Bageren blev dømt til at give Erstatning for sit Rov, saavidt han formaaede. Det bliver paa Raadstuemødet forbudt Borgerne at handle med Soldaterne; men det frugter saa lidt, at Forbudet maa gjentages den ^{7/2} 1660, paa hvilket Raadstuemøde de af Borgerne, der endnu have Tag over Hovedet, opfordres til at laane fattige Folk Hus, at de ikke skal ligge paa Gaden og dø.

Ovenstaaende Skildring er velvilligt overladt Aarbogen af Redacturen af Bogense Avis, Hr. Sagf. Theill, der har funden Haandskriftet mellem en Del gamle Documenter i Bogense Avis' Archiv. »Bogense i gamle Dage« er skreven for ca. 50 Aar siden af den saa fordelagtig bekjendte historiske Forfatter, Lærer Søren Jørgensen¹⁾, der blev født i Ørbæk den ^{16/6} 1838 som uægte Barn og voxede op i trange Kaar. Efter at være bleven voksen valgte han at blive Gartner. Men da han ved Salg af

¹⁾ Se »Lærerne og Samfundet« for 3. Maj 1913.

Kaalplanter havde samlet sig 60 Rdl., fulgte han sit Hjertes Lyst til Læsning og vandrede til Skaarup. Uden Slægt til at støtte sig havde han Nød med at holde sig oppe; men i 1863 naaede han dog at faa sin Examen.

En kort Tid var han nu Hjælpelærer i Haarslev, og fik da formodentlig Interesse for det nordlige Fyn, som det ses af ovenstaaende Linier, og blev dernæst 1864 Lærer i Kistrup. Paa mange Maader blev der efterhaanden lagt Beslag paa Jørgensens Evner, indtil han i 1902 tog sin Afsked og døde ^{18/8} 1903.

Jørgensen var paa sin Tid upaataalt den ypperste Historiker indenfor den fynske Lærerstand, og mange ere de Artikler, saavel i Dagblade som Tidsskrifter, men ogsaa selvstændige Bøger og Skrifter, der stamme fra hans Haand. Desuden ejede han særdeles værdifulde Samlinger af Bidrag til Fyns Historie, som paa en sørgelig, men ikke helt opklaret Maade forsvandt under Jørgensens sidste Sygdom. Ganske enkelte Manuskripter er dog blevne reddede fra Undergang, saaledes blandt andre ovenstaaende Bidrag til »Bogense i gamle Dage.«

Skriftudvalget.